

Háttér

Az ET Kulturális, Oktatási és Tudományos Bizottsága 2001. április 26-án Strasbourgban elfogadta a csángó kultúra védelméről Tytti Isohookana-Asunmaa asszony által elkészített jelentéstervezetet. A bizottság által megszavazott jelentés a csángó kultúra védelmében egy tízpontos gyakorlati jellegű javaslatot is tartalmazott:

1. A csángó szülőket tájékoztatni kell a román oktatási törvényről és felvilágosítást adni részükre a nyelvekre vonatkozó rendelkezések alkalmazásának módjairól.
2. Biztosítani kell az anyanyelven történő oktatás lehetőségét a román alkotmánynak és az oktatási törvénynek megfelelően. Ezzel párhuzamosan osztálytermeket kell biztosítani a helyi oktatási intézményekben, valamint a falvakban a csángó nyelvet oktató tanárokat fizetésben kell részesíteni.
3. Lehetővé kell tenni, hogy a csángó falvak templomaiban a katolikus szertartásokat magyar nyelven tarthassák, valamint hogy a csángók a vallásos énekeket saját anyanyelvükön énekelhessék.
4. A csángó szervezetek, köztük a moldvai Csángómagyarok Szövetsége kapjanak hivatalos elismerést, és kerüljenek fel a Nemzeti Kisebbségek Tanácsának listájára. Kiemelt figyelmet kell fordítani a csángó kisebbség szabályszerű összeírására a következő hivatalos népszámlálás alkalmával.
5. Fejleszteni szükséges a modern tömegkommunikációs eszközökhöz való hozzájutást. A csángó szervezeteket részesítsék pénzügyi támogatásban, hogy képesek legyenek havi folyóiratot kiadni, illetve helyi rádióállomást működtetni.
6. Helyi intézmény létesítése szükséges a csángó kultúra támogatása érdekében, a kisebbségek megismertetését, illetve tiszteletben tartását célzó programok keretében.
7. Tájékoztatási kampányt kell indítani Romániában, amely bemutatja a csángó kultúrát, valamint a többség és a kisebbségek közötti együttműködés előnyeit.
8. Nemzetközi szakértői bizottságot kell felállítani a csángó kultúra tanulmányozásának céljával.
9. Megfelelő leírást kell készíteni a csángók nyelvi és néprajzi sajátosságairól.
10. Szükséges a térség gazdasági fejlődésének elősegítése, például kis- és középvállalkozások létrehozásával a csángó falvakban.

Az ET Parlamenti Közgyűlésének Állandó Bizottsága Isztambulban 2001. május 23-án elfogadta Tytti Isohookana-Asunmaa finn raportőr csángókkal kapcsolatos 9078. számú jelentését, s a testület kilenc pontban fogalmazta meg az 1521. (2001) számú ajánlását Románia számára:

1. Biztosítani kell az anyanyelven történő oktatás lehetőségét a román alkotmánynak és az oktatási törvénynek megfelelően. Ezzel párhuzamosan osztálytermeket kell biztosítani a helyi oktatási intézményekben, valamint a falvakban a csángó nyelvet oktató tanárokat fizetésben kell részesíteni.
2. A csángó szülőket tájékoztatni kell a román oktatási törvényről és felvilágosítást adni részükre a nyelvekre vonatkozó rendelkezések alkalmazásának módjairól.

3. Lehetőséget kell nyújtani ahhoz, hogy a csángó falvak templomaiban a római katolikus szertartásokat csángó nyelven tarthassák, valamint tegyék lehetővé a csángók részére, hogy a vallásos énekeket saját anyanyelvükön énekeljék.
4. Valamennyi csángó szervezet kapjon hivatalos elismerést és támogatást. Különös figyelmet kell fordítani a csángó kisebbség szabályszerű összeírására a következő hivatalos népszámlálás alkalmával.
5. Fejleszteni szükséges a modern tömegkommunikációs eszközökhöz való hozzájutást. A csángó szervezeteket részesítsék pénzügyi támogatásban a rendelkezésre álló alapok mértékében, hogy segítséget kapjanak saját identitásuk aktív kifejezéséhez (különös tekintettel egyhavonta megjelenő folyóiratra, illetve egy helyi rádióállomás működtetésére).
6. Speciális programokat kell kidolgozni a csángó kultúra támogatása érdekében, a kisebbségek megismerését és tiszteletben tartását célzó programok keretében. Nemzetközi tanácskozásokra és szakértői találkozókra van szükség a csángók kultúrájának tanulmányozása érdekében.
7. Tájékoztatási kampányt kell indítani Romániában, amely bemutatja a csángó kultúrát, valamint a többség és a kisebbségek közötti együttműködés előnyeit.
8. Megfelelő leírást kell készíteni a csángók nyelvi és néprajzi sajátosságairól.
9. Szükséges a térség gazdasági megújulásának elősegítése, például kis- és középvállalkozások létesítésével a csángó falvakban.

2001. november 14-én az ET Miniszteri Bizottsága állásfoglalást adott ki a Moldvában élő csángók kulturális hagyományainak védelméről, mely szorgalmazta az anyanyelvi oktatás támogatását és a csángó nyelvű liturgia biztosításának lehetőségét, ugyanakkor az írott dokumentum üdvözölte a Szentszékeknek azokat a törekvéseit is, melyek voltaképpen a csángó kisebbség anyanyelvű plébánosokkal való ellátására és a csángó nyelvű liturgia biztosítására irányulnak. A dokumentum szerint a csángók által lakott falvakban a szülőknek meg kell kapniuk minden szükséges tájékoztatást és információt gyermekeik tanításával kapcsolatban. Biztosítani kell a megfelelő számú, anyanyelven oktató, állam által fizetett tanárokat, valamint a képzéshez szükséges megfelelő tantermet. A Strasbourgban székelő szervezet végrehajtó testülete ezáltal megerősítette az Európa Tanács parlamenti közgyűlésének a csángókról készített ajánlását.